DOMSTOLENS DOM
20. oktober 1993 *

I sag C-272/92,

angående en anmodning, som Arbeitsgericht Passau (Forbundsrepublikken Tyskland) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Maria Chiara Spotti

mod

Freistaat Bayern,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 48, stk. 2,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida og D.A.O. Edward samt dommerne R. Joliet, F.A. Schockweiler, F. Grévisse, M. Zuleeg og J.L. Murray,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: J.-G. Giraud,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen ved advokat Annette Kähler, Frankfurt am Main

* Processprog: tysk.

— den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk rådgiver Dimitrios Gouloussis og Roberto Hayder, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. maj 1993,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 27. maj 1992 indgået til Domstolen den 15. juni 1992 har Arbeitsgericht Passau i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 48, stk. 2.

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en tvist mellem Maria Chiara Spotti og Freistaat Bayern.

3 C. M. Spotti har arbejdet som lektor i fremmedsprog ved universitetet i Passau fra den 1. november 1986 til den 31. juli 1991 i henhold til to arbejdskontrakter, den første af 22. oktober 1986 for perioden fra den 1. november 1986 til den 31. oktober 1987, og den anden af 22. september 1987 for perioden fra den 1. november 1987 til den 31. juli 1991.

4 Ansættelsesforholdets begrænsede varighed havde hjemmel i § 1, stk. 2, i den sidstnævnte af de to kontrakter, der lød således:

»... at sikre en løbende kulturel udveksling, at undgå en fremmedgørelse i forhold til hjemlandet, samt at opholdet uden for hjemlandet fra den 1. november 1986 (= et år) fratrækkes i den maksimale kontraktperiode ifølge loven. Der er tale om et ansættelsesforhold til formidling af fremmedsprog i henhold til § 57b, stk. 3, i HRG.«

5 Da universitetet havde afslået at forlænge ansættelsesforholdet ud over den 31. juli 1991, indgav C. M. Spotti en administrativ klage i henhold til § 22 i Gesetz zur Ausführung des Gerichtsverfassungsgesetzes (lov om gennemførelsen af loven om domstolenes organisation). Da C. M. Spotti ikke fik medhold i sin klage, anlagde hun sag ved Arbeitsgericht Passau, bl.a. med påstand om, at det blev fastslået, at hendes arbejdskontrakt var tidsubegrænset.

6 Da Arbeitsgericht Passau fandt, at der hersker alvorlig tvivl om, hvorvidt de tyske regler om fremmedsproglektorers arbejdskontrakter er forenelige med traktatens artikel 48, stk. 2, har den besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er en medlemsstats lovgivning forenelig med EØF-traktatens artikel 48, stk. 2, såfremt den indeholder en særordning om tidsbegrænsning af arbejdskontrakter for lektorer, som underviser i fremmedsprog (§ 57b, stk. 3, og 57c, stk. 2, i Hochschulrahmengesetz ('HRG') sammenholdt med § 27, stk. 3, i Bayerische Hochschullehrergesetz ('BayHSchLG')), mens der ikke er foreskrevet en tilsvarende tidsbegrænsning af arbejdskontrakterne for andre faglærere (HRG § 56)?

2) Er en sådan lovbestemt begrænsning dog forenelig med EØF-traktaten, såfremt den hviler på særlige saglige grunde, navnlig at undervisningen skal være aktuel?«

7 Ovennævnte § 57b og 57c i Hochschulrahmengesetz (rammelov for højere læreanstalter, herefter benævnt »HRG«) blev indført ved Gesetz über befristete Arbeitsverträge mit wissenschaftlichem Personal an Hochschulen und Forschungseinrichtungen (lov om tidsbegrænsede ansættelseskontrakter og videnskabelige medarbejdere ved de højere læreanstalter og forskningsinstitutioner) af 14. juni 1985.

8 I § 57b, stk. 1, hedder det, at indgåelse af tidsbegrænsede kontrakter i de i § 57a omhandlede tilfælde skal være sagligt begrundet. I stk. 2 opregnes herefter forskelle saglige grunde, der kan påberåbes ved ansættelse af videnskabelige eller kunstneriske medarbejdere efter § 53 eller personale med lægelige opgaver efter § 54, nemlig 1) kontrakt om uddannelse eller videreuddannelse af den pågældende, 2) aflønning ved bevillinger, der er bestemt til en aktivitet af begrænset varighed, 3) ansættelse med henblik på midlertidigt at erhverve eller formidle særlige kundskaber eller erfaringer inden for forskningsarbejde eller aktiviteter af kunstnerisk karakter, 4) aflønning på grundlag af eksterne midler eller 5) førsteansættelse som videnskabelig eller kunstnerisk medarbejder.

9 I § 57b, stk. 3, hedder det endvidere:

»Der foreligger ligeledes saglig grund til indgåelse af en tidsbegrænset kontrakt med en lærer i fremmedsprog med særlige opgaver, når den aktivitet, der skal varetages, i det væsentlige består i undervisning i et fremmedsprog (lektor).«

10 I henhold til § 57c, stk. 2, i samme lov kan de pågældende kontrakter højst indgås for fem år, og denne grænse gælder ligeledes i tilfælde, hvor der er indgået flere kontrakter af den samme lektor med det samme universitet.

11 For så vidt angår § 27, stk. 3, i Bayerisches Hochschullehrergesetz (den bayerske lov om lærere ved de højere læreanstalter, herefter benævnt »BayHSchLG«), bestemmer denne:

»Lærere, der varetager særlige opgaver, udnævnes til tjenestemænd i stillingsgruppen for adjunkter i gymnasiet eller i stillingsgruppen for faglærere. Lærere, der varetager særlige opgaver, kan også ansættes ved kontrakt med tidsbegrænset gyldighed, særlig når

1) de ikke opfylder de generelle ansættelsesbetingelser som tjenestemænd

2) de ansættes som lektorer.

Lektorers ansættelsesperiode kan ikke overskride fem år.«

12 Hvad nærmere angår hovedsagens faktiske omstændigheder og retlige baggrund samt de skriftlige indlæg for Domstolen henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

13 Ved sine præjudicielle spørgsmål ønsker den nationale ret for det første oplyst, om traktatens artikel 48, stk. 2, er til hinder for en national lovgivning, hvorefter stillinger som lektorer i fremmedsprog skal eller kan besættes ved tidsbegrænsede arbejdskontrakter, mens der for så vidt angår andre lærere med særlige opgaver skal gives en saglig begrundelse for sådanne kontrakter i hvert enkelt tilfælde.

14 Ved dom af 30. maj 1989 (sag 33/88, Allué, Sml. s. 1591) har Domstolen fastslået, at traktatens artikel 48, stk. 2, er til hinder for anvendelsen af en national bestemmelse om tidsbegrænsning af universiteters ansættelse af lektorer i fremmedsprog, såfremt der principielt ikke er fastsat en sådan tilsvarende begrænsning for universiteternes andre arbejdstagere.

15 Den tyske regering finder ikke, at denne retspraksis kan finde anvendelse på et tilfælde som det foreliggende, hvor den nationale lovgivning gør det muligt at ansætte ikke blot lektorer i fremmedsprog, men tillige andre kategorier af personale ved tidsbegrænsede kontrakter.

16 Det skal hertil bemærkes, at indgåelse af tidsbegrænsede kontrakter med de øvrige kategorier af personale, der er omtalt af den tyske regering, nemlig videnskabelige medarbejdere, personale med lægelige opgaver, andre lærere, der varetager særlige opgaver og videnskabeligt hjælpepersonale, kun er tilladt, dersom det er sagligt begrundet. Ifølge den forelæggende ret forholder det sig principielt således, at når der ikke i lovgivningen er anført grunde, der kan påberåbes, er det en forudsætning for kontraktens gyldighed, at man i hvert enkelt tilfælde overvejer, om arbejdsforholdets særlige beskaffenhed begrunder denne begrænsning ud fra de principper, der er fastslået herom i retspraksis.

17 Derimod omhandler § 57b, stk. 3, i HRG muligheden for at begrænse kontrakternes varighed alene på grund af beskaffenheden af den aktivitet, der er tale om, og i § 27, stk. 3, i ovennævnte BayHSchLG hedder det, at arbejdskontrakter for lektorer i fremmedsprog altid skal tidsbegrænses.

18 Da langt den største del af lektorerne i fremmedsprog er udenlandske statsborgere, er denne forskelsbehandling egnet til at stille disse ringere i forhold til tyske statsborgere og udgør derfor en indirekte forskelsbehandling, som er forbudt i henhold til traktatens artikel 48, stk. 2, medmindre den er sagligt begrundet.

19 For det andet spørger den nationale ret, om denne lovgivning er berettiget, for så vidt den er nødvendig for at sikre en aktuel undervisning. Den henviser herved til retspraksis ved Bundesarbeitsgericht vedrørende den lovgivning, der var gældende før ovennævnte lov 14. juni 1985, og hvorefter nødvendigheden heraf er en saglig grund, der gør det muligt at indgå tidsbegrænsede kontrakter vedrørende lektorstillinger.

20 Det skal herved bemærkes, at nødvendigheden af at sikre en aktuel undervisning, som bemærket af Domstolen i ovennævnte dom af 30. maj 1989 i Allué-sagen (præmis 14), ikke kan begrunde tidsbegrænsning af kontrakter med lektorer i fremmedsprog. Faren for at lektoren taber kontakten med sit modersmål er begrænset, når henses til det intense kulturelle samkvem og kommunikationsmulighederne, og universiteterne har desuden i hvert fald mulighed for at føre kontrol med lektorernes kundskabsniveau.

21 De af den nationale ret stillede spørgsmål må derfor besvares således, at traktatens artikel 48, stk. 2, er til hinder for anvendelsen af nationale bestemmelser, hvorefter stillinger som lektor i fremmedsprog skal eller kan besættes ved tidsbegrænsede arbejdskontrakter, når indgåelse af sådanne kontrakter med andre lærere med henblik på særlige opgaver i hvert enkelt tilfælde skal begrundes sagligt.

Sagens omkostninger

22 De udgifter, der er afholdt af den tyske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Arbeitsgericht Passau ved kendelse af 27. maj 1992, for ret:

EØF-traktatens artikel 48, stk. 2, er til hinder for anvendelsen af nationale bestemmelser, hvorefter stillinger som lektor i fremmedsprog skal eller kan besættes ved tidsbegrænsede arbejdskontrakter, når indgåelsen af sådanne kontrakter med andre lærere med henblik på særlige opgaver i hvert enkelt tilfælde skal begrundes sagligt.

Due Mancini Moitinho de Almeida Edward

Joliet Schockweiler Grévisse Zuleeg Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. oktober 1993.

J.-G. Giraud O. Due

Justitssekretær Præsident